

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפאכע באקציע וואסווא פלאנץ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג שלמה יחיאל בן שבה ע"ה | לע"ג יצחק בן מיטה אסתר ע"ה | לע"ג שמעון בן חביבה ע"ה | לע"ג רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"ג מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל

גליון מס' 672
פרשת תולדות
ב' בנסלו התשפ"ג

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

"סיב ובליה בה"

סיפרה בתו של מרן, הרבנית לאה בוטבול תחי', אשת הגאון ר' אהרון בוטבול שליט"א: ידוע שאח של מו"ר, ר' נעים ז"ל (שנפטר ביו"ט ראשון של סוכות תשע"ד) תמיד היה בשמחה, ופעמים רבות שהיתה רוחו טובה עליו היה מספר בדיחות. והוא סיפר, שפעם שהיו ילדים ואמם מרת גורג'יה ע"ה, הגישה לפנייהם כל אחד את צלחתו לידו כדי שיאכלו, והנה רבינו הגדול, היה בא עם ספר לשולחן והיה שקוע בו, ובינתיים אחיו נעים, אכל, וכשסיים את צלחתו רצה לעשות צחוק קצת ולקח את צלחתו הריקה והחליפה בצלחתו המלאה של אחיו - רבינו זצ"ל, ורבינו שהיה שקוע בלימוד לא שם לב לנעשה. לאחר מספר דקות הרים רבינו את עיניו מן הספר, וכשראה את הצלחת אמר ספק לעצמו ספר לאחיו: "אה כבר אכלתי, טוב, אוכל להמשיך ללמוד..." כל כך היה שקוע בלימוד, עד שאפילו ארוחתו היתה טפילה בעיניו.

סובארו אברכים

סיפר הרה"ג רבי אמיר קריספל שליט"א: פעמים קרה באמצע קבלת הקהל בלשכה שהרב פנה אלי לפתע וביקש: "תביא בבקשה את הרכב שלך, אני חייב לרוץ הביתה". זה היה חריג ולא מובן. התברר כי בתוך כל עיסוקו בצרכי ציבור היה הרב חושב במקביל גם בדברי תורה. באמצע קבלת הקהל עלתה לפתע סברא חדשה שבהול היה לכתוב אותה בתשובתו, הוא לא אבה אפילו להמתין עד שנהגו האישי יקרא ויבוא, הוא עלה על רכבי - רכב סובארו מיושן (הנקראת בפי כל: "סובארו אברכים"), נסעתי בהילות אל ביתו, והרב כתב את הדברים בתשובה שהיה נמצא באמצע כתיבתה ושב לקבלת קהל. גם בזמן קבלת הקהל והעיסוק בצרכי ציבור היה הרב חושב בלימוד, כל כולו היה תורה. רק תורה.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

מבחן עצמי - האם אני צדיק?

"האם אני צדיק?" עצם השאלה היא יומרנית, לכאורה. והלא אנחנו מתוודים ואומרים: "שאיננו עזי פנים וקשי עורף, לומר לפניך צדיקים אנחנו ולא חטאנו". והלא אף אמוראים קדושים לא העזו לומר, אלא שהם "בינוניים" (ברכות סא). אבל הרי פסוק מפורש הוא, ומשנה מפורשת מסתמכת עליו: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר: ועמך כולם צדיקים, לעולם ירשו ארץ!" כולנו צדיקים, ואין בינינו רשע! כיצד יובנו הדברים? איך אפשר ליישבם יחדיו? הדברים פשוטים מאד. כשמדברים על צדיק ועל רשע, אפשר להתכוון לשני משוורים, לשתי בחינות: צדיק בפועל, וצדיק במהותו. נסביר את הדברים: צדיק, פירושו אדם טוב, ככתוב: "אימת צדיק - כי טוב". כשאנו אומרים על אדם שהוא צדיק, יכולים אנו להתכוון לכך שהוא טוב ביסודו, במהותו, ויכולים להתכוון לכך שכל מעשיו טובים ונכונים. ובכל זאת, האם יכול האדם לערוך לעצמו מבחן ולראות מה מצבו? לדעת היכן אפשר לדרג אותו, בין הצדיקים או בין הרשעים, חלילה? אכן כן. יש מבחן כזה, הרוצה לבחון את מצבו, ישאל את עצמו: האם ביכולתי לשים מעצור לרצונותי, האם אני שולט עליהם, ואיני כבול וכן ערובה בידיהם? ככל שהתשובה תהיה יותר חיובית, כך נדע שעמדנו במבחן! מה נאה בענין זה סיפורו של הסבא מנובהרדוק זצ"ל. מעשה בשוטר שנחוש היה בדעתו לתפוס עבריינים, גנבים וכייסים, בשעת מעשה. ידע שלא יעזו לבצע זממם כששוטר בסביבה, לפיכך לבש בגדים אזרחיים והיה משוטט ברחובות ובשווקים. וכיים אחד, נקעה נפשו מהגנבות הזעירות והמסוכנות. החליט להסתכן, ולבצע שוד אחד ששללו עצום ורב, לשדוד בנק. וכיצד יקטין את הסיכון? החליט להתחזות כשוטר. השיג מדים, ונכנס לסניף הבנק. בחוצפה עקף את התור, ניגש לדלפק, שלף אקדחו והצהיר: "זה שוד, את הכסף!" דומיה השתררה, חרדה השתלטה. לפתע יצא אדם מן התור, אקדח בידו, ואמר בשלוה: "אתה עצור!" היה זה השוטר הלבוש אזרחית. השודד המופתע מסר את אקדחו, והשוטר הוציא מכיסו זוג אזיקים. כבל את האחד לידו של השודד ואת השני לידו שלו, והוליכו עימו לתחנת המשטרה. הכל נשמו לרווחה. הולכים השניים ברחובה של עיר, ולפתע, שוד ושבר: מולם בא שכנו של השוטר, ואינו מאמין למראה עיניו! שהרי מה רואה הוא? שכנו המהוגן מובל בידי "שוטר" למעצר... תדהמתו הסגירה את מחשבותיו, והשוטר ידע איזו סערה תתחולל! איך ידווח לכל השכונה שהשכן נפתס בקלקלתו ונעצר, אלו בזיונות תסבול אשתו, ואיזה לעג יסבלו ילדיו. מצא לנכון לפנות אל שכנו ולומר: "אל תראה אותנו כך! אני שוטר לבוש אזרחית, ומוביל אני למעצר שודד המתחזה כשוטר!"... הבין השודד מה קורה, והחליט להתעלל בשובהו. אמר לאותו שכן: "אל תאמין לו! שוטר אני, ותפסתיו בקלקלתו! אסרתיו, ואני מוליכו לתחנת המשטרה!"... עמד השכן נבון, מביט מהאחד לשני ואינו יודע להחליט עם מי הצדק. אמר השוטר לשודד: "ראה, אני קשור אליך, ואתה אלי. אחד מאיתנו הסוהר, והשני אסיר. ואיך יודע מי הוא מיי? הנני ואוכיח לך: אדרבה, אם אתה הסוהר - פתח את האזיקים והשתחרר! אינך יכול, משום שהמפתחות בידי! אני הוא אפיוא הסוהר, ואתה האסיר".... והנמשל: אנו ורצונותינו, אנו ולבנו, הולכים כרוכים ושלובים. אבל האחד הוא סוהר והשני אסיר. מי הוא מיי? זה שהמפתחות בידו הוא הסוהר! אם ביכולתנו להתנתק מתאוותינו ולשלוט עליהם, אנו הסוהרים. ואם איננו יכולים להתנתק, אסירים אנו!...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"אך את מטה לוי לא תפקד"

אומר רש"י בשם המדרש "כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו". לגיונו של מלך אנחנו, וככאלה נועדו לנו תפקידים חשובים ומכובדים. כמי שנמנים על צבא המלך, המטלה שצריכה לעמוד תמיד נגד עינינו היא להראות כחיילים נאמנים ומסורים, החרדים לקיים כל ציווי היוצא מפי המלך, ולדאוג תמיד לכבודו.

אחד האישים התורניים המובהקים של בני ברק, השוקד מזה עשרות-עשרות שנים על התורה ועל העבודה בישיבת פוניבז', בהתמדה נוראה, סיפר לשומעי לקחו על ביקור שערך פעם בשגרירות שוודיה בארץ ישראל, השוכנת ברחוב הירקון בתל אביב.

אם לכל אחד מאתנו לא מזדמן לבקר במקום זה מידי יום ביומו, וגם לא מידי שנה בשנה, הרי שלת"ח הגדול הוא בוודאי נחשב הדבר כאירוע נדיר ויוצא דופן במיוחד. וכיון שאחד החובות המוטלים על כל בן תורה, היא ללמוד לקח ומוסר מכל דבר שהקב"ה מזמן לו בחייו, הפעיל הת"ח את כל מחשבותיו על מנת להפיק מהביקור את הלקח הנכון. והוא אכן יצא משם עמוס וגדוש בלקחים מוסריים, שהבולט שבהם מובא להלן:

"מהרגע הראשון שנכנסתי לבנין השגרירות ה'מטפס' לכמה קומות" – סיפר הת"ח לתלמידיו – "ראיתי ונתתי אל ליבי שכל פינה בבנין משקפת ומסמלת את ארץ האם, הלא היא שוודיה. על הקירות היו תלויות תמונות נוף משוודיה, הריהוט היה מעוצב בסגנון שוודי, כמו גם סמלים אופייניים אחרים שהאזרחים השוודים מעריכים אותם. כל זאת למרות שהאנשים שאיישו את הלשכות והמשרדים בשגרירות לא היו, ברובם, יוצאי שוודיה. גם שפת הדיבור בכל פינות השגרירות היתה השפה השוודית, והעובדים הקפידו לשוחח רק בשפה זו; ההנהגות והנימוסים במקום נגזרו מהתרבות בארץ זו; הדיפלומטים הגיעו לעבודתם במכונות שוודיות, וכך עוד תווים ותגיות, סמלים וסימונים, שכולם ביחד וכל אחד לחוד הזכירו את שוודיה. "ההרגשה היתה", סיפר הת"ח, "שלמנהלי השגרירות יש ענין מיוחד בהחדרת אורח החיים וההווי השוודי אל תוך הבנין. לאמור: 'כאן מתנהגים כמו בשוודיה, ובשוודיה כמו בשוודיה יש כידוע הנהגות והליכות מיוחדות במינן. מי שחורג מההליכות הללו, אין מקומו אתנו'.

"ביוצאי סוף סוף מבנין השגרירות", המשיך הת"ח לספר, חשבתי לעצמי שהנה אני הולך עתה אל בית המדרש, וגם שם יש, להבדיל, הנהגות והליכות מיוחדות, המאפיינות את בית מקדש המעט, ומה גדולה, אפוא, החובה המוטלת עלינו לשמור במסירות רבה על כל תג ותג בהליכות אלו, לא פחות ממה שאנשי השגרירות השוודית ברחוב הירקון, מקפידים על קיום הליכותיהם.

"ומבית המדרש אני הולך לביתי, וגם שם, בבית היהודי, יש אינסוף הנהגות שצריכות לאפיין את אנשי הבית, ועלי ועל כל אנשי ביתי מוטלת החובה, לאמץ את ההנהגות הללו בחום, ולא לסור מהן כמלוא הנימה".

לזכור שאנחנו מתגוררים ב'בית יהודי', עם 'פה' משלו, עם הנימוסים משלו, והדבר צריך להיות מורגש בצורתנו, ובכל הליכותינו, שהכל יראו ויגידו ש'האיש הזה משתייך לבית היהודי'!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ואלה תולדות יצחק" (כה, יט).

שואלים המפרשים: פרשת "נח", שהתחילה במילים "אלה תולדות נח", קרויה בשם פרשת "נח", ואילו פרשת "תולדות" שבה הפתוח הוא אותו פתוח, וכמו שכתוב: "ואלה תולדות יצחק", ולא קראו לפרשה בשם "יצחק", אלא פרשת "תולדות", ואם כן צריך להבין, איפוא, מהו ההבדל? העניין יתבאר בדרך המליצה על פי המעשה הבא:

מסופר על חסיד אחד, תלמידו של האדמו"ר בעל "תפארת שלמה", שהיה מבקר את האדמו"ר פעמיים בשנה בתשרי ובניסן, ומביא עמו עגלה רתומה משקאות חריפים, מאכלים ופירות.

כל החסידים היו מקבלים את פניו בשירים ובריקודים ומלווים אותו בתופים ובמחולות עד היכנסו לחדר האדמו"ר.

לאחר מכן היו מפרקים את העגלה, עורכים את השולחנות ושותים לחיים עם האדמו"ר והחסיד.

כל היום וכל הלילה השמחה היתה שורה בבית האדמו"ר. וכאשר היה החסיד חוזר לביתו, היו כל החסידים מלווים אותו בריקודים עד מרחק רב. כך היה מנהגם כל הימים.

חסיד אחר, היה גם מבקר אצל האדמו"ר בתשרי ובניסן, והיה מביא בידו סכומים גדולים של כסף, בהצנע לכת, בלי קבלת פנים ובלי שום פרסומת. פעם אחת קרה ובאו שני החסידים ביום אחד, וראה זה שמביא כסף את חברו, איך החסידים תופסים אותו ומכניסים אותו בכבוד ובשירים וריקודים, ואילו הוא נכנס בפשטות כמו כל אדם.

נצטער אותו חסיד על כך, למחרת כשהתכוננו שני החסידים לחזור למקום מושבם, ראה האדמו"ר כי את החסיד הראשון ליוו בריקודים ובמחולות, והבחין בצערו של החסיד השני.

מיד קרא האדמו"ר לחסיד ואמר לו: אתה לא תחזור היום כי אם מחר. כלילה שוחח הרב עם החסיד, ונכנס עמו בדברים ושאלו אודות הנדבנים אשר הוא גובה ומביא מהם את הכסף, ותוך כדי דיבור הציג בפניו את השאלה הנ"ל, על שמות הפרשיות "נח" ו"תולדות", והלה לא ידע לענות.

אמר לו האדמו"ר – כשחיוך נסוך על פניו – אגיד לך את התשובה: נח "המציא" את היין, ולרגל ההמצאה הזמין את חבריו ומכריו, והרימו כולם כוסיות לחיי נח והמצאתו, ולכן זכה לפרסומת גדולה בכך שקראו פרשה על שמו – פרשת "נח".

אך מה הרויח בסוף? נתגלתה ערוותו לבניו, ובכך נחרץ דינו של ההולך אחרי השתיה.

אבל יצחק שעסק ביישובו של עולם וכמו שכתוב: "ויזרע יצחק בארץ ההיא" (בראשית כו, יד), ללא כל פרסומת, מה נאמר בו? "ויברכהו ה'" (שם), ולא קוראין את הפרשה על שמו, מאחר והוא רצה רק ברכה בסתר, שאין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר (דברים כה, ח): "יצו ה' אתך את הברכה באסמך וכו'" (תענית ח:). אז הבין החסיד את כוונת האדמו"ר ויצא שמו וטוב לב.

בנינו לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

סדר עדימויות (א)

לכל אדם יצר המסית לרע, דבר שידוע ומורגש יום -

יום, שעה – שעה. אולם יש יצר קשה ומתוחכם יותר, והוא היצר המגיע בתחפושת, כדברי חז"ל, "כתלמיד חכם נדמה לו". הוא מגיע אל האדם לבוש מחלצות כצדיק מופלג ומצליח בדרך זו להפיל ברשתו כל בחור וטוב. כשמסית הוא לדבר עבירה, הריהו מתאר אותו כמצוה או כהנהגה טובה, מסווה ומשנה הוא את העבירה העכורה עד לבלי היכר, אולם מתחת לתחפושת קיימת המציאות המרה, העבירה. בניסיון כזה צריך משנה זהירות ותקיפות להינצל, כי ליבו של האדם מסייע ליצרו ומשכנע אף הוא, הלוא רק מצוה הוא מבקש, הנהגה טובה הוא מעונין להנחילך, ואתה תדחה ותסרב?! כשהטפל - עיקר לבוש צדקני זה של היצה"ר משכנע מאד בפרט בימי הנעורים, צעירים נתפסים לעניינים שונים, מרבים לעסוק בהם ולהדר בהם על חשבון הלכות ברורות ומצוות דאורייתא. כאותו צעיר ששמע שיש טעם

בשתיית קפה לפני התפילה, משום שמעלים כך לד' את הדומם, הצומח, החי והמדבר. המים - מהדומם, הקפה והסוכר - מהצומח, החלב - חי, והאדם השותה - דרגת מדבר. לאחר זמן שמע הנער הנלהב ענין סגולי נוסף, ש"קוהו" עם חלב, "מילעך", הם אותיות מקווה, שמע ותתלהט נפשו ותתרומם רוחו, ויוסף עוד חומרות על הקפדתו. ויהי היום, כמחצית השעה לפני זמן קריאת שמע, קם אותו נער, והנה שוד ושבר, אין לו קפה ואין לו חלב. נפלה רוחו בקרבו, אך מיד התעשת, וכי יבטל מעניינו המקודש בגלל מניעות והפרעות קלות? קם ועשה מעשה. פרץ את המקרר שבמטבח הישיבה וצד לעצמו שקית חלב. בהמשך "סחב" מהמחסן קופסת קפה, וכשכל כולו רותח מהתלהבות הכין לעצמו קפה ושתה אותו בסילודין ובדביקות, כשהוא משתאה מגדולתו וטופח לעצמו על שכמו. מי כמוהו שומר גחלת המנהגים, המקפיד על עניינים נשגבים שאחרים דשים בעקבם... ולאמיתו של דבר, מהי שתיית קפה מול זמן קריאת שמע שהוא מדאורייתא? ואיזה ענין, נשגב ככל שיהיה, מתיר גניבה וגזל? שאלות אלו ואחרות אינו שואל את עצמו, כי היצר הצליח לצודו ברשתו וטחו עיניו מראות איך הפך טפל לעיקר ולהיפך!